

دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل

پایان نامه جهت دریافت درجه دکتری حرفه‌ای

عنوان:

**بررسی فراوانی خشونت خانگی علیه زنان و برخی
عوامل موثر بر آن در زنان مراجعه کننده به مراکز
بهداشتی درمانی شهر اردبیل**

استاد راهنما:

دکتر سعید صادقیه اهری

استاد مشاور:

دکتر بهروز دادخواه

دانشجو:

علیرضا بازارخاک

1395

شماره پایان نامه:

0601

تقدیم به

اساتید بزرگوارم که شایسته‌ی هر نوع سپاس، تجلیل و تکریم‌اند؛ اساتید ارجمندی که
صبورانه، با ارایه‌ی رهنمودها، انتقادات و پیشنهادهایشان، در تمامی مراحل اجرای پایان نامه مرا
حمایت و تشویق نمودند.

بررسی فراوانی خشونت خانگی علیه زنان و برخی عوامل موثر بر آن در زنان مراجعه کننده به

مراکز بهداشتی درمانی شهر اردبیل

چکیده فارسی

زمینه و هدف: خشونت خانگی علیه زنان واقعیتی دردناک است که آسیب‌های مهمی برای قربانیان خود در پی دارد به طوری که بار خشونت خانگی بر سلامت زنان 15 تا 44 ساله بیش از بار سرطان پستان، سرطان رحم و سوانح برآورد شده است. هدف از این پژوهش بررسی فراوانی خشونت خانگی علیه زنان و عوامل موثر بر آن در زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر اردبیل بود.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی تحلیلی مقطعی روی 400 نفر از زنان متاهل مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهرستان اردبیل در سال 1395 انجام گردید. نمونه گیری به روش تصادفی طبقه‌ای انجام شد. داده‌های مورد نیاز شامل مشخصات فردی-اجتماعی، میزان مواجهه با خشونت جسمی، کلامی، عاطفی، و مالی، و راهکارهای مقابله‌ای زنان در مقابل خشونت از طریق پرسشنامه‌ای که پایایی و روایی آن در مطالعات قبل تایید شده بود؛ جمع آوری گردید. آنالیز اطلاعات در محیط نرم افزار SPSS نسخه 16 و با در نظر گرفتن سطح معنی‌داری 0/05 انجام شد. برای آزمون فرضیات از آزمون‌های تی تست و کای دو استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین سنی زنان مورد مطالعه $31/8 \pm 10/8$ سال بود. فراوانی کلی تجربه انواع خشونت خانگی 60/2٪ بود. در میان افراد خشونت دیده، آزار و اذیت کلامی در 87/1٪ موارد؛ آزار و اذیت عاطفی و جنسی 81/2٪، آزار و اذیت اقتصادی 50/2٪، و آزار و اذیت جسمی در 32٪ موارد مشاهده شد. بین فراوانی خشونت خانگی با سن زنان ($P < 0/001$)، سطح تحصیلات همسر ($P = 0/007$)، شغل همسر ($P = 0/004$)، سن ازدواج زنان ($P = 0/003$)، سابقه بیماری در زنان ($P = 0/048$)، سابقه بیماری در مردان ($P = 0/01$) ارتباط معنی داری وجود داشت. راه کارهای زنان برای مقابله با خشونت خانگی شامل افزایش مهارت‌های زندگی (37/3٪)، سازش با شرایط (31/5٪)، مراجعه به مراکز مشاوره (15/4٪)، واسطه کردن بزرگان فامیل (8/3٪)، مقابله به مثل در برابر رفتارهای همسر (4/6٪)، و مراجعه به مراجع قضائی (2/9٪).

نتیجه گیری: فراوانی کلی خشونت خانگی علیه زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر اردبیل بالا می‌باشد که برنامه ریزی جامع، برگزاری کارگاه‌ها و آموزش مهارت‌های زندگی امری لازم بنظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: خشونت علیه زنان، خشونت خانگی، زنان خشونت دیده، مرکز بهداشتی درمانی شهری.

فهرست مطالب

1	فصل اول: کلیات
2	1-1- مقدمه
3	2-1- بیان مسئله
5	3-1- تعریف واژه‌ها
6	4-1- اهداف بررسی
6	1-4-1- هدف کلی
6	2-4-1- اهداف اختصاصی
6	5-1- فرضیات یا سوالات تحقیق
7	6-1- هدف کاربردی
8	فصل دوم: بررسی متون و مقالات
9	1-2- خشونت خانگی
10	2-2- خشونت علیه زنان در خانواده
12	3-2- انواع خشونت خانگی علیه زنان
12	1-3-2- خشونت‌های جسمی
13	2-3-2- خشونت کلامی و روانی و جنسی
13	3-3-2- خشونت مالی
14	4-2- بررسی آماری خشونت خانگی علیه زنان
14	1-4-2- خشونت خانگی علیه زنان در جهان
15	2-4-2- بررسی آماری خشونت خانگی علیه زنان در ایران
15	5-2- مشکلات بررسی‌های مربوط به خشونت
17	6-2- زمینه‌ها و علل خشونت خانگی
22	7-2- آثار خشونت خانگی

323	8-2- مروری بر مطالعات گذشته.....
332	فصل سوم: مواد و روش‌ها.....
33	1-3- نوع مطالعه.....
33	2-3- جمعیت مورد مطالعه.....
33	3-3- روش گردآوری اطلاعات.....
35	4-3- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی آماری.....
35	5-3- ملاحظات اخلاقی.....
35	6-3- محدودیت‌های اجرایی طرح.....
35	7-3- متغیرهای مطالعه.....
37	فصل چهارم: نتایج.....
38	1-4- مشخصات فردی زنان مورد مطالعه.....
41	2-4- فراوانی خشونت خانگی بر علیه زنان مورد مطالعه.....
42	3-4- فراوانی انواع خشونت خانگی بر علیه زنان مورد مطالعه.....
43	4-4- فراوانی تجمعی تجربه انواع خشونت خانگی بر علیه زنان مورد مطالعه.....
44	5-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با گروه‌های سنی آنها.....
45	6-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با سطح تحصیلات آنها.....
46	7-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با سطح تحصیلات همسران آنها.....
47	8-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با شغل همسران آنها.....
48	9-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با تعداد فرزندان آنها.....
49	10-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با سن ازدواج زوجین.....
50	11-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با سابقه‌ی بیماری در بین آنها.....
51	12-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با سابقه‌ی بیماری در بین همسران آنها.....
52	13-4- ارتباط بین فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با ساعات کار همسران.....

14-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با میزان درآمد ماهانه خانواده.....	53
15-4- ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با میزان رضایت مندی از شرایط اقتصادی خانواده.....	54
16-4- ارتباط بین فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با وضعیت مسکن آنها.....	55
17-4- راهکار زنان مورد مطالعه در قبال خشونت خانگی در جهت کاهش خشونت.....	56
فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری.....	57
1-5- بحث.....	58
2-5- محدودیت‌های مطالعه و راه‌های رفع آنها.....	70
3-5- نتیجه‌گیری کلی.....	71
4-5- پیشنهادات کاربردی.....	72
5-5- پیشنهادات پژوهشی.....	73
فهرست منابع و مراجع.....	74
پیوست 1: نمونه‌ی پرسشنامه‌ی جمع‌آوری اطلاعات.....	81

فهرست جداول

جدول 3-1: متغیرهای مطالعه.....	36
جدول 4-1: فراوانی تجمعی تجربه انواع خشونت خانگی بر علیه زنان مورد مطالعه.....	43
جدول 4-2: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب گروه‌های سنی مختلف.....	44
جدول 4-3: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب سطح تحصیلات آنها.....	45
جدول 4-4: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب سطح تحصیلات همسران آنها.....	46
جدول 4-5: فراوانی خشونت خانگی بر علیه زنان مورد مطالعه بر حسب شغل همسران آنها.....	47
جدول 4-6: فراوانی خشونت خانگی بر علیه زنان مورد مطالعه بر حسب تعداد فرزندان آنها.....	48
جدول 4-7: ارتباط فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه با سن ازدواج زوجین.....	49
جدول 4-8: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب سابقه‌ی بیماری آنها.....	50
جدول 4-9: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب سابقه‌ی بیماری همسران آنها.....	51
جدول 4-10: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب ساعات کار همسران آنها.....	52

جدول 4-11: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب میزان درآمد ماهانه خانواده.....

53

جدول 4-12: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب رضایتمندی از شرایط اقتصادی.....

54

جدول 4-13: فراوانی خشونت خانگی علیه زنان مورد مطالعه بر حسب وضعیت مسکن آنها.....

55

فهرست نمودارها

شکل 4-1: فراوانی خشونت خانگی بر علیه زنان مورد مطالعه.....

41

شکل 4-2: فراوانی انواع خشونت خانگی بر علیه زنان مورد مطالعه.....

42

شکل 4-3: راهکار زنان مورد مطالعه در قبال خشونت خانگی همسر 56